

Inhoud

1	Introductie	2
2	Als iemand doodgaat.....	3
3	Hoe gaat een afscheidsdienst?	5
4	Afscheidsruimte	6
5	Samen napraten	7
6	Herdenken	10
7	Veel gestelde vragen door kinderen aan de ovenist, Hendrik Jan Janssen.	11

1 Introductie

Doodgaan is een verdrietige gebeurtenis. Iedereen krijgt er vroeg of laat mee te maken en hoe stom dat ook is, het hoort bij het leven. Maar wat is doodgaan nou eigenlijk?

Wat gebeurt er als iemand doodgaat en hoe gaat een crematie eigenlijk? Misschien heb je er zelf al wel eens mee te maken gehad en weet je al een beetje hoe het gaat. Dit spreekbeurtpakket helpt jou bij het maken van je spreekbeurt over een overlijden en cremeren in een crematorium.

Dit spreekbeurtpakket is voor en door kinderen samengesteld en in samenwerking met basisschoolleerkrachten vormgegeven.

Als er iemand doodgaat is het voor veel mensen heel gewoon dat er een mooie begrafenis of crematie (ook wel uitvaart genoemd) wordt geregeld.

Overall liggen mooie bloemen en de kerk of zaal is gevuld met allemaal vrienden en familie.

Vroeger was dit helemaal niet zo normaal. Het was namelijk heel erg duur om een mooi afscheid te krijgen of dit voor iemand te regelen. Alleen mensen die uit een rijk gezin kwamen of een goede baan hadden kregen een mooie begrafenis of crematie.

Dat klinkt oneerlijk hè?

Op 11 maart 1937 kwam hier een oplossing voor. Op die dag werd DELA opgericht. DELA betekent 'Draagt Elkanders Lasten', dat wil zeggen dat iedereen elkaar helpt.

De mensen betaalden iedere maand een beetje geld. Hier werd dan later hun uitvaart van betaald. Als er dan iemand doodging, hoefde de familie niet in één keer héél veel geld te betalen.

Met elkaar zorgen zij ervoor dat iedereen een mooi afscheid krijgt.

2 Als iemand doodgaat.....

Wanneer iemand is overleden, wordt eerst de naaste familie gebeld (wanneer die nog niet aanwezig zijn), daarna wordt de (huis)arts gebeld.

Nadat de arts is geweest, wordt er vaak een uitvaartverzorgster gebeld.

Hij of zij gaat langs bij de familie van de overledene. Zo noem je iemand die dood is.

Een begrafenis of een crematie regelen is veel werk, daarom is het fijn dat iemand de familie helpt.

Je bent als familie natuurlijk erg verdrietig en daarom denk je misschien niet aan alle dingen die geregeld moeten worden. Als eerst belt de uitvaartverzorgster de gemeente om te vertellen wie er is overleden en wanneer.

Daarna moeten er veel keuzes gemaakt worden. De familie kiest met elkaar wat zij voor uitvaart willen. Uitvaart is een ander woord voor begrafenis of crematie.

Soms weet de familie van degene die dood is wat zijn of haar wensen waren, dat is natuurlijk heel handig. De uitvaartverzorgster regelt daarna de wensen van degene die dood is of de wensen van de familie.

Op de volgende pagina vind je een lijstje met dingen waar de familie over moet beslissen. Als de keuzes gemaakt zijn, dan gaat de uitvaartverzorgster dit regelen.

Wat is het verschil tussen een begrafenis en een crematie?

Bij een begrafenis wordt de kist in de grond begraven. Bij een crematie wordt de overledene samen met de kist verbrand.

Wat betekent ‘opbaring’ of ‘opbaren’?

Als iemand is overleden wordt diegene gewassen en krijgt hij of zij mooie kleding aan en wordt het haar gedaan. Zo hoeft het helemaal niet eng te zijn om naar iemand te kijken als hij of zij dood is.

Opbaren wil zeggen dat iemand netjes in de kist gelegd wordt, zodat mensen er afscheid van kunnen nemen vóór de uitvaart.

Sommige mensen willen dat de kist thuis staat, in de vertrouwde omgeving. De familie kan er ook voor kiezen dat de kist in een uitvaartcentrum komt te staan.

Vaak krijgt de familie een sleutel of code, zodat zij op elk moment bij de overledene kunnen zijn, net als thuis.

Wat is een rouwkaart?

Een rouwkaart is een kaart waarop staat wie er overleden is en wanneer.

Daaronder staan de familieleden van de overledene. Deze familieleden noem je dan nabestaanden. Het is ook vaak een uitnodiging om naar de uitvaart te komen. Onderaan de kaart staat dan wanneer, hoe laat en waar de uitvaart begint.

Wat is een rouwauto?

Een rouwauto is een speciale auto waarin de kist met de overledene past. Hierin wordt de kist vervoerd naar de plaats waar de uitvaart is, de begraafplaats of het crematorium. Zo'n auto is extra lang en heeft vlaggetjes aan de zijkant. Zo kan iedereen zien dat het een rouwauto is. Vaak laten mensen deze auto's ook voor gaan in het verkeer, uit beleefdheid. Nabestaanden kunnen met hun eigen auto achter de rouwauto aanrijden, maar er zijn ook speciale volgauto's. Deze auto's worden net als de rouwauto bestuurd door een chauffeur.

Waar wordt een uitvaart gehouden?

De meest bekende plekken waar een uitvaart wordt gehouden zijn de kerk en het crematorium. Het crematorium heeft een grote zaal waar de afscheidsdienst wordt gehouden en de plek waar de overledene wordt gecremeerd. Tegenwoordig worden er ook vaak afscheidsdiensten op andere plekken gegeven. In een mooi groot gebouw, een theater of bijvoorbeeld in of bij een boerderij.

Welke muziek mag er allemaal gedraaid worden?

Er wordt eigenlijk altijd muziek gedraaid tijdens een uitvaart. De familie weet vaak wel wat voor muziek iemand mooi vond. Alles mag! Van hardrock tot hip-hop, klassieke muziek of popmuziek. Soms zijn er ook mensen die zelf zingen of een instrument bespelen.

Wat is condoleren?

Omdat er soms veel mensen naar de afscheidsbijeenkomst komen, is het niet handig om allemaal tegelijkertijd naar de familie te gaan om ze sterkte te wensen. Een moeilijk woord hiervoor is condoleren. Als je zegt 'gecondoleerd' zeg je eigenlijk 'sterkte met het overlijden van hem of haar'.

Voor aanvang van de dienst worden er vaak boeken neergelegd waar iedereen zijn of haar naam, of iets anders in kan schrijven. Dit kan de familie dan later nog eens teruglezen.

Soms gebeurt het condoleren voor dat de dienst begint, maar het kan ook na de dienst.

3 Hoe gaat een afscheidsdienst?

Net heb je gelezen/ gehoord wat een uitvaartverzorger allemaal samen met de familie regelt.

Als alles besproken en geregeld is, is het tijd voor de afscheidsdienst.

Deze wordt altijd gehouden binnen zes werkdagen nadat iemand is overleden. Dat moet van de wet in Nederland.

Vaak begint een dienst 's ochtends of 's middags en duurt een half tot anderhalf uur. De familie legt bloemen op de kist en deze worden met de rouwauto naar de plaats van de afscheidsdienst gebracht.

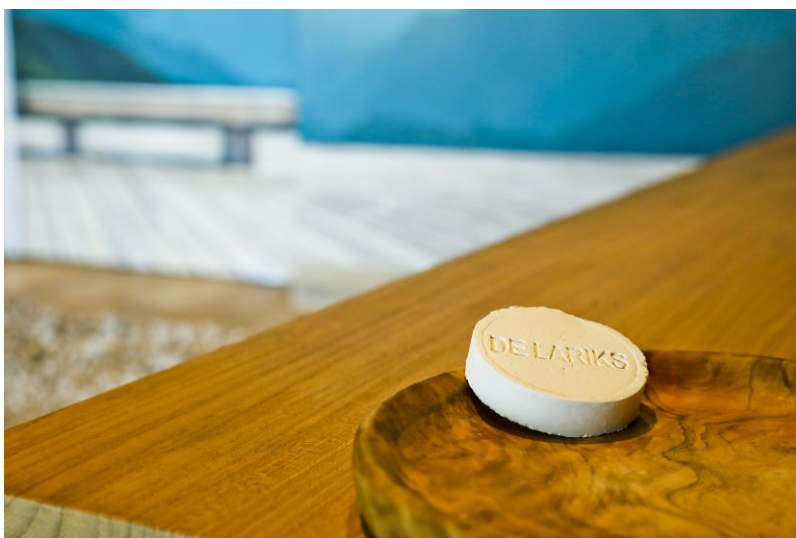
Vaak zitten de mensen al in de zaal en komt de familie achter de kist aan binnen lopen. Er wordt dan meestal muziek gespeeld/ gedraaid. Als iedereen zit en de muziek is afgelopen wordt er vaak door mensen iets gezegd. Iemand heeft dan iets opgeschreven en gaat voor de mensen staan om het voor te lezen. Dit hoeft niet per se, maar het geeft vaak wel het gevoel aan mensen dat ze nog iets tegen de overledene kunnen zeggen. Dit kan een gedicht zijn, of alle mooie herinneringen die ze aan diegene hebben, of juist hoe erg ze diegene missen. Als iemand graag nog iets wil zeggen, maar dit moeilijk vindt, wordt het ook wel eens door iemand anders voorgelezen. Tijdens een afscheidsdienst worden er soms ook foto's getoond.

Wanneer de dienst voorbij is loopt iedereen die in de zaal zit langs de kist en de familie blijft als laatste over. Soms neemt de familie afscheid van de overledene in de aula, maar soms gaan ze met de kist mee naar de afscheidruimte van het crematorium.

4 Afscheidruimte

Als de kist bij de afscheidruimte aankomt worden de bloemen van de kist gehaald. Een enkele bloem mag mee de oven in, maar grote bloemstukken kunnen niet mee. De bloemen worden soms ook weer mee naar huis genomen of komen op een mooie gedenkplek bij het crematorium te liggen. Je kunt de bloemen ook zelf een ander mooi plekje geven. Misschien zegt iemand in deze ruimte nog de laatste woorden en daarna is het laatste afscheid.

In de afscheidruimte mag de familie een vuurvast steentje op de kist leggen met een uniek nummer. Dit steentje blijft bij de overledene en zo weet je altijd van wie de as is.

De kist wordt de oven in geschoven en de deur wordt dicht gedaan. Cremeren is een ander woord voor verbranden.

Soms zijn er vonkjes te zien, maar in het crematorium in Hardenberg is geen vuur te zien. Zij hebben daar een 'koude' oven. Mogelijk voel je alleen een beetje warme lucht.

Een crematie vindt altijd plaats in het crematorium. Hier is een ruimte waarin een speciale oven staat, deze wordt alleen gebruikt voor crematies van mensen.

Het is geen oven zoals je misschien thuis hebt. Een crematieoven is véél groter en wordt ook veel warmer, wel 1100 graden! De familie mag kiezen of ze bij het moment willen zijn dat de kist in de oven wordt begeleid. De oven gaat daarna dicht, je kunt dan ook niet zien hoe het verbranden eruitziet.

Het duurt ongeveer anderhalf uur voordat iemand gecremeerd is. Daarna is er van een volwassene ongeveer 3 kilo as over, van een basisschoolkind is dat ongeveer de helft en van een baby 0,5 tot 1 kg. Deze as wordt, nadat het is afgekoeld, in een speciale vaas gedaan. Dit noemen ze een urn. De nabestaanden mogen de as niet meteen mee naar huis nemen. Dit staat in de wet. De as moet een maand in het crematorium blijven. Dit is vooral om de familie tijd te geven om in alle rust na te denken wat ze met de as willen.

5 Samen napraten

Na de begrafenis of crematie gaan mensen soms samen iets drinken en/of eten.

Dit kan koffie en thee zijn met iets lekkers, maar ook een borreltje of glaasje fris met een broodje. Het is een moment van ontspanning. Het is een drukke dag geweest, waar veel mensen hebben gehuild, of juist hun tranen hebben ingehouden.

Het is dan heel fijn om met elkaar de dag te bespreken, of juist even een grapje met elkaar te kunnen maken. Je

kunt napraten in de koffiekamer van crematorium, maar ook in een café of restaurant.

Wat gebeurt er na een crematie?

Als de crematie is afgelopen wordt de as gecontroleerd op metalen en ander materiaal wat niet vergaan is.

Soms heeft iemand een nieuwe heup of knie gekregen en deze is niet vergaan, omdat dit heel sterk materiaal is, wat niet verbrand.

De medewerker van het crematorium haalt deze grote stukken eruit en deze gaan in een aparte bak. Wanneer deze bak vol is wordt het opgehaald door een speciaal bedrijf, want deze (edel)metalen en ijzers kunnen hergebruikt worden (in bijvoorbeeld de vliegtuigindustrie).

De opbrengsten hiervan gaan naar het Goede Doelen Fonds van de Landelijke Vereniging van Crematoria (tip: kijk maar eens op <https://www.lvc-online.nl/dr-c-j-vaillantfonds>).

Iedereen met een maatschappelijk doel mag hier gebruik van maken.

Nadat de metalen en andere ijzers eruit zijn gehaald wordt de as heel fijn gemaakt (zo fijn als poeder) en gaat in een urn.

De as is schoon en niet schadelijk voor de natuur.

Er zijn meerdere dingen die je met as kunt doen.

1. Je kunt de as in een sierurn doen en op een mooie plek in het huis zetten, bijvoorbeeld op een mooi kastje of speciaal ingericht hoekje.

2. Je kunt de as in een sieraad doen, zodat je diegene altijd een beetje bij je hebt.

Er zijn speciale kettingen, armbanden en ringen waarin plaats is voor as.

3. Je kunt het uitstrooien op een bijzondere plek, waar iemand graag kwam of waar je een mooie herinnering aan hebt. Bijvoorbeeld de zee of het bos en strooien daar de as uit.

Het is netjes om toestemming te vragen aan de eigenaar van de grond of het water (Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat).

4. Je kunt de urn begraven in een speciaal urnengraf. Eigenlijk ziet dit er hetzelfde uit als een graf, maar dan heel klein. De steen die er dan op staat is ook kleiner.

De as gaat dan in een biologisch afbreekbare urn (van hout, zand of zout).

5. Je kunt de urn in een speciale muur zetten, ook wel urnengalerij of columbarium genoemd.

Dit is een muur met allemaal vakjes waarin je de urn neer kunt zetten. Hier kun je dan bij gaan zitten om aan diegene te denken.

6. Je kunt het in een kunstwerk doen, de familie laat dan door de kunstenaar een beeld maken waar de as in verwerkt is. Ze hebben dan eigenlijk een monument laten maken. Maar je kunt ook zelf een schilderij maken en daar een beetje as in verwerken.

6. Herdenken

Vaak wordt er later een herinneringsbijeenkomst georganiseerd.

Dat wil zeggen dat je met je familie, vrienden of alleen naar een crematorium, kerk, zorginstelling of andere bijzondere plek gaat om iemand te herinneren. Meestal is iemand dan al een tijdje overleden en dit kunnen maanden of zelfs al jaren zijn. Hier wordt muziek gespeeld, verhalen verteld en vooral gedacht aan degene die is overleden. Deze bijeenkomsten zijn voor iedereen die aan iemand wil denken. Daarom is het vaak best druk.

Een andere manier om iemand te herinneren is een lichtjesavond. Op zo'n avond kun je naar de begraafplaats komen om langs het (urnen) graf van degene die is overleden te lopen. De begraafplaats is dan extra mooi verlicht met kaarsen en fakkels en er klinkt muziek. Je kunt dan bijvoorbeeld op het (urnen) graf een kaarsje zetten.

7 Veel gestelde vragen door kinderen aan de ovenist, Hendrik Jan Janssen.

Hoe kan het in de oven zo warm worden?

Wij laten aardgas branden in de oven, en de stenen wanden en bodem van de oven worden dan heet en die stralen de warmte uit. En omdat de oven afgesloten is wordt hij zo heet

Komt er ook vuur bij?

Ja, er komt ook vuur bij, onze oven is gasgestookt. Er zijn ook wel Elektrische ovens of gecombineerd (dat heet hybride).

Hoe word je in de oven gestopt?

Bij ons zit onder de oven een soort lade (ook wel slede genoemd) en wanneer deze er dan uit komt wordt de kist daarop gezet. De familie mag daarbij helpen en anders doen de medewerkers van het crematorium dit.

Daarna gaat de slede nog verder omhoog. Dan drukken wij op een knop, waarna de ovendeur opengaat en de kist naar binnen gaat. Dit gaat helemaal automatisch.

Dan gaat de deur weer dicht en de slede weer terug onder de oven.

Hoe word je as?

Doordat alles van een mens verbrandt, behalve onze botten. En de botten worden fijngemaakt totdat het zo fijn is als as. Dit heet 'cremeleren'.

Wil je zien hoe dat gaat? Klik dan op [dit filmpje](#).

Gaat de kist ook mee?

Ja, de kist gaat ook in de oven, net als bij begraven in de grond.

Hoe zet je de oven aan?

Op de computer kunnen we alles van de oven zien en regelen. Dus we zetten hem aan met een knop op de computer. De tijdsduur staat vooraf ingesteld op anderhalf uur en de temperatuur regelt de oven zelf.

Hoe lang moet de oven aan?

De oven moet ongeveer een kwartier voorverwarmen, en dan is hij klaar voor gebruik.

De crematie zelf duurt ongeveer anderhalf uur (1.30 uur).

Gaat de oven vanzelf uit?

Ja, de oven gaat vanzelf weer uit na anderhalf uur, maar wij kunnen de tijd wel korter of langer maken met de computer.

Kijk je tussendoor in de oven?

Nee, wij kijken tussendoor niet in de oven. Pas helemaal aan het eind, als de oven bijna uitgaat, kijken wij er in (de laatste 10 minuten).

Hoe weet je dat het klaar is?

Als alles verbrand is, en er alleen nog botrestanten over zijn, dan is het klaar.

Hoe komt de steen bij de as?

De vuurvaste steen met een nummer erop wordt door de familie (of door de ons) op de kist gelegd, en gaat mee in de oven. Deze steen verbrandt niet, die komt ook weer bij de as als wij de oven leegmaken.

Wat is de kleur van de as?

De as is witachtig grijs van kleur, beetje zoals de kleur van onze botten.

Wil je nog meer zien? Dan kun je [hier een filmpje bekijken](#).

Heb je nog speciale vragen of wil je graag een rondleiding?

Dan kun je ons altijd bellen (0523-522112) en dan kom je gewoon langs

Groetjes,
Birgit Rusken